

МААДАНБЕКОВА М.Ж., НОГОЙБАЕВА Р.К., БАЙГУБАТОВА Н.М.

¹КГУСТА им. Н. Исанова, Бишкек, Кыргызская Республика

MAADANBEKOVA M.J., NOGOIBAIEVA R.K., BAIGUBATOVA N.M.

¹KGUSTA n.a. N. Isanov, Bishkek, Kyrgyz Republic

mairam74@inbox.ru rima0707@mail.ru baigubatova.nazi@mail.ru

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЭКОНОМИКАГА КАПИТАЛ ТАРТУУДАГЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫК САЯСАТ КӨЙГӨЙЛӨРҮ

ПРОБЛЕМЫ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ПРИВЛЕЧЕНИЮ КАПИТАЛА В ЭКОНОМИКУ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

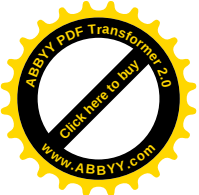
PROBLEMS OF INVESTMENT POLICY TO ATTRACT CAPITAL TO THE ECONOMY OF THE KYRGYZ REPUBLIC

Чет элдик капиталды тартуу -жада калса инвестициялык климаты жагымдуу жана тобокелдиги аз өлкөлөрдө иштеген ишканалар үчүн дагы оңой иш эмес. Кыргыз Республикасына чет элдик капиталдын келишине негизги тоскоолдуктар болуп иштелип чыкпаган мыйзамдар, ашыкча салыктар, чет элдик инвестицияларды коргоо механизмдин жоктугу, криминалдуу кырдаал жана коррупциянын жайылышы саналат. Көптөгөн чет элдик ишкерлер акыркы саналгандарды негизги себептер катары атап, ошондой эле туруксуздукту белгилешет. Туруктуулук, анын ичинде саясий, укуктук, экономикалык жана социалдык туруктуулук инвестицияларды тартуу үчүн негизги фактор болуп саналат. Тилекке каршы, бүгүнкү күндө Кыргыз Республикасы саясий жана социалдык жактан туруксуз мамлекет катары репутацияга ээ, бийлик, мамлекеттик саясат, мыйзамдар көп алмашып турат, мамлекеттик чечимдерди кабыл алуу үзгүлтүккө учурап келет жана ырааттуулук жок.

Өзөк сөздөр: инвестиция, инвестициялык ишмердүүлүк, инвестиция тартуу, чет элдик инвестиция, жагымдуу шарттар, инвестицияны каржылоо, натыйжалуу пайдалануу, инвестициялык климат, негизги капиталга инвестиция.

Привлечение иностранного капитала – дело непростое даже для предприятий, действующих в странах с более благоприятным инвестиционным климатом и с меньшими рисками. Основными препятствиями для притока иностранного капитала в Кыргызскую Республику являются: несовершенство законодательства, чрезмерные налоги, отсутствие механизма защиты иностранных инвестиций, криминогенность обстановки, распространение коррупции. Многие иностранные предприниматели называют последние причины в качестве основных, а также подчёркивают нестабильность. Стабильность, в том числе политическая, правовая, экономическая и социальная, является фундаментальным фактором для привлечения инвестиций. К сожалению, на сегодня Кыргызская Республика имеет репутацию политически и социально нестабильного государства, где часто происходит смена власти, государственной политики, законов, отсутствует преемственность и последовательность в принимаемых государственных решениях.

Ключевые слова: инвестиция, инвестиционная деятельность, привлечение инвестиций, иностранные инвестиции, выгодные условия, финансирование инвестиций, эффективное использование, инвестиционный климат, инвестиции в основной капитал.

Attracting foreign capital is not easy, even for enterprises operating in countries with a more favorable investment climate and less risk. The main obstacles to the inflow of foreign capital into the Kyrgyz Republic are: undeveloped legislation, excessive taxes, lack of a mechanism for protecting foreign investment, criminality of the situation, and the spread of corruption. Many foreign entrepreneurs cite the latter as the main reasons, and also highlight the instability. Stability, including political, legal, economic and social, is a fundamental factor for attracting investment. Unfortunately, today the Kyrgyz Republic has a reputation as a politically and socially unstable state, where there is often a change of power, state policy, laws, there is no continuity and consistency in government decisions.

Key words: *investment, investment activity, attracting investment, foreign investment, favorable conditions, investment financing, efficient use, investment climate, investment in fixed assets.*

Киришүү. Инвестициялар жана инвестициялык саясатты билгичтик менен ишке ашыруу ар бир мамлекеттин улуттук экономикасында, өзгөчө Кыргызстан сыяктуу өнүгүп келе жаткан жаш мамлекеттер үчүн маанилүү роль ойнойт. Өлкөнүн экономикасына, тактап айтканда, активдүү ишкердик жүргүзүүчү субъекттерге таасир этүүчү рычагдардын бири инвестициялык саясатты ишке ашыруу болуп саналат. Ошондуктан инвестициялык ишмердүүлүктү талдоо, башкача айтканда, инвестордун анын инвестицияларына карата практикалык иш-аракеттерин талдоо, өлкөнүн экономикасына тикелей чет өлкөлүк инвестицияларды тартуу абдан маанилүү. Кыргыз Республикасынын азыркы шарттарында тышкы экономикалык либералдаштыруу саясатынын натыйжасында инвестицияларды тартуу анын өнүгүүсүнүн негизги факторлорунун бири болуп саналат. Чет элдик капиталдын агымы экономиканын динамикалуу өнүгүшүнүн жана азыркы дүйнөлүк экономикалык мамилелердин системасына кошулуунун маанилүү шарттарынын бири болуп эсептелет.

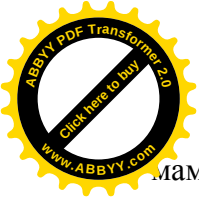
Актуалдуулугу. Чет өлкөлүк инвесторлор менен мамилелерди жөнгө салуунун уюштуруу-укуктук базасы жана аларды тартуу механизмдери Кыргыз Республикасынын экономикасында болуп өткөн өзгөрүүлөргө байланыштуу. Ошондуктан чет өлкөлүк инвестицияларды тартуу жана аларды натыйжалуу пайдалануу боюнча инвестициялык саясаттын көйгөйлөрү актуалдуу жана илимий-практикалык зор мааниге ээ.

Изилдөөнүн максаты. Инвестициялык саясаттын көйгөйлөрүн так көрсөтүү, инвесторлор үчүн Кыргыз Республикасы Евразиялык аймактын чок ортосунда жайгашкандыгын, анын стратегиялык географиялык абалы кошуна мамлекеттердин тышкы рынокторго чыгуусун камсыз кыла тургандай инвестициялык ишмердүүлүк үчүн болушунча жагымдуу шартты кантип түзүү керектигин аныктап берүү болуп саналат. Атап айтканда, республика Көз карандысыз Мамлекеттер Шериктештиги менен Азия-Тынч океан Экономикалык Шериктештигинин ортосундагы аймакты сактап турат, бул Борбордук Азия коридору аркылуу негизги транзиттик жолдордун бири болуп эсептелет.

Изилдөөнүн материалдары жана ыкмалары. Изилдөөнүн максатына жетүү үчүн изилдөөнүн статистикалык, логикалык жана салыштыруу ыкмаларын колдондук.

Азыркы учурда Кыргыз Республикасынын мамлекеттик экономикалык саясатынын жана чет мамлекеттер менен өз ара пайдалуу кызматташуунун негизги багыттарынын бири болуп тикелей чет өлкөлүк инвестицияларды тартуу болуп саналат. Чет өлкөлүк инвесторлорго карата жагымдуу инвестициялык саясатты жүргүзүү республикага чет өлкөлүк инвестициялардын агымын көбөйтүү үчүн зарыл, бирок жетиштүү эмес шарт болуп саналат. Чет элдик капиталдын агылып келиши жана ага жагымдуу инвестициялык климатты түзүү менен байланышкан көйгөйлөр тиешелүү мыйзам актыларын кабыл алуу менен эле чектелбейт.

Ошондой эле ар бир сектордогу өндүрүштүн өзгөчөлүгү, ресурстардын болушу, өлкөнүн экономикалык абалы, инфраструктуранын абалы жана товардык рыноктун географиялык абалы, ошондой эле улуттук бизнес-коомчулуктарынын ишмердүүлүгү маанилүү роль ойнойт. Мына ушул факторлордун бардыгынын жыйындысы акыр аягында

мамлекеттин инвестициялык саясатын, чет элдик капиталдын агылып кирүүсүнүн өлчөмүн жана формаларын, анын республиканын экономикалык өнүгүүсүнө тийгизген таасирин аныктайт[1].

Өз кезегинде чет элдик компаниялар республиканын экономикасына инвестиция салууга максималдуу даяр экендиктерин билдирип келишти. Бирок акыркы жылдары тышкы инвестицияны тартууну тездетүү боюнча мамлекеттик саясат биз күткөн натыйжаларды бере алган жок.

Көп сандаган келишимдерге кол коюлгандыгына карабастан, экономиканын приоритеттүү тармактарына чет өлкөлүк капиталдын олуттуу агымы дагы эле жок. Бирок, бул негизинен экономикалык билим берүүнүн объективдүү шарттарына ылайыкташтырылган чет өлкөлүк инвестицияларды тартуунун жана пайдалануунун иштелип чыккан, атап айтканда келечектүү секторлордун, кызмат көрсөтүүлөрдүн жана туризмдин механизминин жоктугунан болууда.

Анткени, рыноктук мамилелерге өтүү мамлекеттин инвестициялык саясатынын өзгөрүшү менен байланыштуу жана бул жаатта мамлекеттин жаңы мамилелерин жана функцияларын талап кылат. Бул бир жагынан өлкөнүн мыйзамдык базасынын, салык жана бажы режимдеринин такталбагандыгы, ошондой эле республиканын инфраструктурасынын чектелгендигине байланыштуу болууда.

Ошондуктан, ишканалардын инвестициялык активдүүлүгүн, анын ичинде салыктык жеңилдиктерди стимулдаштыруу боюнча чаралар көрүлүүдө.

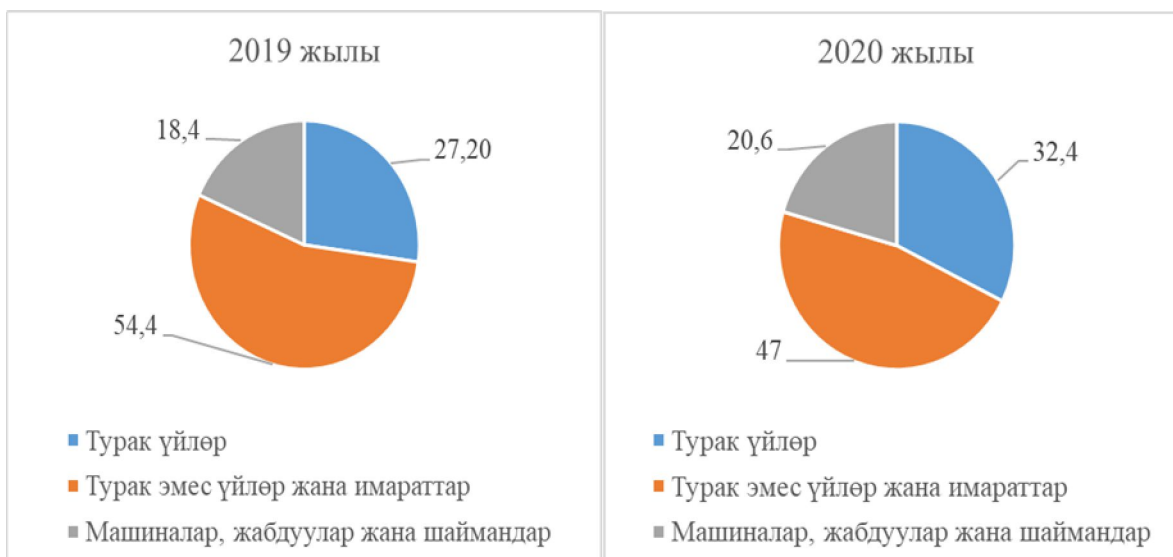
Эгемендүүлүк алгандан бери Кыргыз Республикасынын Өкмөтү Кыргызстандын инвестициялык мейкиндик катары жагымдуулугун жогорулатуу үчүн бир катар мыйзам актыларын кабыл алды.

Саясий туруксуздук жана мыйзамдын начар аткарылышы көйгөй бойдон калууда. Өкмөт социалдык толкундоолор учурунда же бийлик алмашкандан кийин жеке топтордун мүлкүн менчиктөө же мыйзамсыз басып алуудан натыйжалуу коргой алган жок деп эсептешет. Мындан тышкары, тоо-кен тармагында 2010-жылдагы революциядан кийин бир катар лицензиялардын алынып салынышы жана салык режиминдеги акыркы өзгөртүүлөр инвестициянын кайтарымдуулугу боюнча кооптонууну күчөттү.

Акыркы беш жылда финансылык эмес активдерге карата инвестициялардын структурасында эң чоң үлүштү (95 пайызга чейин) негизги капиталга болгон инвестициялар ээлеген.

2020-жылы негизги капиталга инвестициялардын көлөмү 141,4 млрд. сомду түздү (машиналар, жабдуулар, транспорт каражаттары ж.б. түрүндөгү жаңы негизги капиталды сатып алууга каражаттарды кошкондо), бул 2019-жылга салыштырмалуу 22,2 пайызга аз жана 2016-жылга салыштырмалуу 12,0 пайызга өскөн.

Талдоо жүргүзүп жаткан мезгилде инвестициялардын түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялардын түзүмүндө олуттуу үлүштү (47ден 54 пайызга чейин) турак эмес имараттарды жана курулмаларды курууга багытталган инвестициялар түзгөн (1-сүрөт). Сүрөттөн көрүнүп тургандай, 2020-жылы турак жай имараттарын курууга, ошондой эле машиналарды, жабдууларды жана шаймандарды сатып алууга жана орнотууга багытталган инвестициялардын үлүшү 2019-жылга салыштырмалуу тиешелүүлүгүнө жараша 5,2 жана 2,2 пайыздык пунктка өскөн, ал эми турак эмес имараттарды жана курулуштарды куруу боюнча төмөндөгөн [3].

1-сүрөт. Салымдардын түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялардын түзүмү (негизги капиталга инвестициялардын жалпы көлөмүнө карата пайыз менен)

1-таблицадан көрүнүп тургандай, 2020-жылы чет элдик инвестициялардын агымы 6 926,8 млн. АКШ долларын түздү, бул 2019-жылга салыштырмалуу 5,1 пайызга азайган. Бул жылы инвестициялардын келип түшүүсүнүн азайышы COVID 19 пандемиясынын кесепети экендиги жалпыбызга маалым. Ал эми 2016-жылга салыштырмалуу 23 пайызга көп келип түшкөн. Ушул беш жылдын ичинде келип түшкөн чет өлкөлүк инвестициялардын көлөмүндө эң чоң үлүштү башка инвестициялар ээлеп, алардын үлүшү 74 пайыздан 92 пайызга чейин болгон.

1-таблица - Каржылоо булактары боюнча чет өлкөлүк инвестициялардын түшүүсү (млн. АКШ доллары)

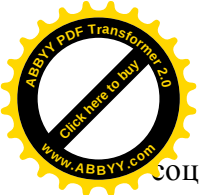
	2016	2017	2018	2019	2020
Всего	5335,1	5219,9	6939,1	7279,9	6 926,8
Тикелей чет өлкөлүк инвестициялар	814,0	616,8	851,7	1076,9	537,6
Портфельдик инвестициялар	367,5	0,8	2,4	0,5	0,0
Башка инвестициялар	3954,8	4558,2	6029,8	6147,9	6 363,7
Гранттар, техникалык жардам	198,8	44,1	55,2	54,6	25,5

2019-жылы инвестициялоо үчүн экономикалык ишмердүүлүктүн келечектүү катмары болуп өндүрүш, кесиптик, илимий-техникалык ишмердүүлүк, тоо-кен казып алуу, курулуш, каржылык ортомчулук жана камсыздандыруу, ошондой эле маалымат жана байланыш тармактары инвестициялардын жалпы көлөмүнүн 93,5 пайызын түздү, алардын үлүшү 2018-жылы 92,6 пайызды түздү, ал эми 2015-жылы - 86,8 пайыз болгон [4].

Курулуш тармагына багытталган инвестициялардын көлөмү 23,4 эсеге, маалымат жана байланышка - 3,6 эсеге, өндүрүш ишканаларына - 2,0 эсеге, тоо-кен казып алуу тармагына - 13,4 пайызга, геологиялык чалгындоого - 7,3 пайызга өскөн, ал эми финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу, тескерисинче, 1,5 эсеге кыскарган [4].

Инвестициялык саясат каржы саясаты сыяктуу эле мамлекеттин экономикалык саясатынын негизги бөлүгү болуп саналат. Инвестициялык саясат өлкөнүн экономикасына да, анын чарба жүргүзүүчү субъекттеринин ишмердүүлүк активдүүлүгүнө да таасир этүүнүн маанилүү рычагы болуп саналат.

Демек, мамлекеттин инвестициялык саясаты деп инвестициялык активдүүлүктү жандандыруу, экономиканы көтөрүү, өндүрүштүн натыйжалуулугун жогорулатуу жана

социалдык маселелерди чечүү үчүн бардык субъекттерге жагымдуу шарттарды түзүү боюнча максаттуу чаралардын комплексин түшүнөбүз.

Инвестициялык саясаттын маңызы өндүрүштүк жана өндүрүштүк эмес тармактардын негизги фондундарын кайра өндүрүүнү, аларды кеңейтүүнү жана модернизациялоону камсыз кылуу болуп саналат.

Инвестициялык саясаттын негизги максаты инвестициялык потенциалды жогорулатуу үчүн оптималдуу шарттарды түзүү болуп саналат.

Азыркы учурда Кыргыз Республикасынын экономикасына чет элдик инвестициялардын агымы сөзсүз керек. Бул мамлекеттик бюджеттен каржылоонун дээрлик толук жетишсиздигинен, ишканаларда жетиштүү каражаттын жоктугунан, жалпы экономикалык кризистин өнүгүшүнөн жана өндүрүштүн төмөндөшүнөн, ишканаларда орнотулган жабдуулардын эскиришинин көп болушунан жана башка себептерден келип чыгат.

Чынында эле улуттук экономикага тартылып, эффективдүү пайдаланылган чет элдик капитал бир жагынан экономиканын өсүшүнө оң таасирин тийгизип, дүйнөлүк экономикага интеграцияланууга жардам берет.

Экинчи жагынан, чет өлкөлүк инвестицияларды тартуу белгилүү бир милдеттенмелерди жүктөйт, өлкөнүн көз карандылыгынын ар кандай формаларын жаратат, тышкы карыздын кескин өсүшүн шарттайт ж.б.

Ошентип, чет элдик инвестициялардын келиши улуттук экономикага эки тараптуу таасир тийгизиши мүмкүн.

Мына ушуга байланыштуу, албетте, өзүбүздүн ресурстарыбызды тереңдетүүгө, улуттук кадрлардын квалификациясын жогорулатууга багытталган техникалык жардамды кеңейтүү, андан кийин гана кредит түрүндө инвестицияларды тартуу жөнүндө маселе коюлуп жатат. Кеп адегенде каржыны эффективдүү пайдаланууну үйрөнүп, андан соң экономикабызга чет элдик капиталды кабыл алышыбыз керектиги жөнүндө болуп атат [4].

Демек, мамлекеттин жемиштүү инвестициялык саясаты амортизациялык саясат, илимий-техникалык саясат, чет элдик инвестициялык саясат менен тыгыз байланышкан.

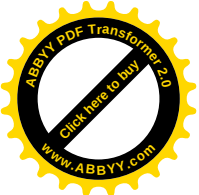
Заманбап шарттарда инвестициялык процессти калыптандыруудагы көптөгөн көйгөйлөр инвестициялык саясаттын принциптеринин так иштелип чыккан системасынын жоктугунан келип чыгууда. Инвестициялык саясаттын принциптеринин системасы ишканалардан баштап бардык деңгээлдеги бийлик органдарын камтыган бардык деңгээлдеги эффективдүү өз ара аракеттенүүнү камсыз кылуучу экономиканы өнүктүрүүнүн өзөгүн түзөт.

Ишкананын инвестициялык саясатын иштеп чыгууда төмөнкү принциптерди кармануу зарыл:

- инвестициялык саясатты ишкананын стратегиялык пландарына жана анын финансылык туруктуулугуна жетишүүгө багыттоо;
- инфляцияны жана тобокелдик факторлорун эске алуу;
- портфельдик жана реалдуу инвестициялардын оптималдуу структурасын түзүү;
- долборлорду жана инвестицияларды алардын маанилүүлүгү жана ырааттуулугу боюнча колдо болгон ресурстардын негизинде жана тышкы булактарды тартууну эске алуу менен рейтингдөө;
- инвестицияны каржылоонун ишенимдүү жана арзан булактарын жана ыкмаларын тандоо.

Ушул жана башка принциптерди эсепке алуу ишкананын инвестициялык саясатын иштеп чыгууда көптөгөн каталарды жана туура эмес эсептөөлөрдү болтурбоого жардам берет.

2021-жылга инвестициялык саясаттын негизги максаты Кыргыз Республикасында инвестициялык климаттын жагымдуулугун жогорулатуу, анын ичинде инвестициялык долбоорлорду ишке ашырууда мүлктү жана инвестицияларды коргоону камсыз кылуу болуп саналат.

Кыргыз Республикасында 2016-2021-жылдарга мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү өнүктүрүү программасын ишке ашыруу (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 16-июнундагы No 327 токтому); региондордо ишкердикти жана инвестицияны интенсивдүү өнүктүрүүнү чектеген административдик тоскоолдуктарды жоюу боюнча программа иштелип чыккан.

Бул программа боюнча инвестициялар мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долборлору, ички түз инвестициялар, түз чет өлкөлүк инвестициялар, ошондой эле өнүктүрүү боюнча өнөктөштөрдүн каражаттары аркылуу тартылат.

Экономиканын көмүскө секторун трансформациялоо жана мыйзамдаштыруу боюнча иш-чаралардын комплексин иштеп чыгуу зарыл. Бул үчүн, биринчиден, көмүскө бизнести жүргүзүүгө караганда мыйзамдуу бизнес жүргүзүү пайдалуу жана ыңгайлуу боло тургандай шарттарды түзүү зарыл. Ал эми экинчиден, көмүскөдөн өз ыктыяры менен чыгууну каалаган ишкерлерге жеке менчиктин кол тийбестигине кепилдик берүү керек. Өлкөнүн көмүскө экономикасынын деңгээлин төмөндөтүүгө багытталган чаралар мамлекеттик бюджеттин киреше бөлүгүн көбөйтүүгө, атаандаштыкка жөндөмдүү бизнес чөйрөсүн өнүктүрүүгө, өлкөнүн экономикасында кредиттик каражаттардын үлүшүн кыскартууга, Кыргыз Республикасынын инвестициялык жагымдуулугун жогорулатууга мүмкүндүк берет.

Өлкө экономикасы бардык тышкы соккуларга туруктуу болот. Экономикалык өнүгүү деңгээли боюнча Кыргызстан калктын жан башына улуттук дүң продукты боюнча орточо көрсөткүчтөн жогору кирешеси бар дүйнө өлкөлөрүнүн тобуна кириши керек.

Түзүлгөн жагымдуу чөйрө жана адамдын ыңгайлуу жашоосу үчүн зарыл болгон өнүккөн инфраструктура да инвестицияларды тартуу үчүн негиз болот.

Ошентип, биздин республикага чет элдик инвестицияларды тартуу жана Кыргыз Республикасында инвесторлор үчүн жагымдуу шарттарды түзүү маселеси мамлекетибиздин алдында турган негизги жана келечектүү милдеттердин бири болуп саналат.

Инвесторлор кайсы бир өлкөгө инвестиция салуу же салбоо чечимин кабыл алуу өлкөнүн инвестициялык климатына баа берүү болуп саналат. Бүгүнкү күндө «Кыргыз Республикасындагы инвестициялар жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы иштеп жатат, ал эң либералдуу мыйзам болуп саналат, бирок инновациялар боюнча дагы алгылыктуу иштер жүргүзүлүшү керек.

Өлкөгө инвестиция тартуу үчүн Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жакында төмөнкү реформаларды жүргүздү:

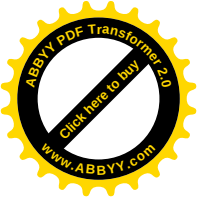
- инвестицияларды кепилдөө жана коргоо максатында Кыргыз Республикасынын салыктык жана салыктык эмес төлөмдөрдү жөнгө салуучу ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилген учурда инвесторго кыйла жагымдуу жөнгө салуучу режимди тандоого мүмкүндүк берүүчү чет өлкөлүк инвесторлор үчүн турукташтыруу режими киргизилген.

- Бизнес-омбудсмен институту мамлекеттик жана жергиликтүү органдардын жана кызмат адамдарынын алдында ишкерлердин жана инвесторлордун мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоону камсыз кылуу максатында түзүлгөн;

- инвестицияларды колдоо жана коргоо боюнча жооптуу орган болуп саналган Кыргыз Республикасынын Инвестицияларды коргоо жана илгерилетүү боюнча агенттиги түзүлдү;

- айрым бир өнөр жай ишканаларына чет өлкөлүк инвестицияларды стимулдаштыруу жана жеңилдетилген эсептешүүлөрдү аныктоо, Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин 2019-жылдын 1-январынан баштап түзүлгөн инвестициялык келишимдердин негизинде жаңыдан түзүлгөн ишканалар үчүн шарттарды камсыз кылуу 5 жылдын ичинде мүлк салыгынан, жер салыгынан, киреше салыгынан жана сатуу салыгынан бошотуу.

Мындан тышкары, Кыргызстанда мамлекеттик-жеке өнөктөштүктүн (МЖӨ) потенциалын өнүктүрүү үчүн туруктуу база түзүлдү. Мамлекеттик-жеке өнөктөштүк долбоорлорун даярдоо процессинде жол-жоболорду жөнөкөйлөтүү жана мөөнөтүн кыскартуу максатында «МЖӨ жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын жаңы редакциясы иштелип чыкты жана кабыл алынды.

Ошондой эле, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 28-июнундагы токтому менен мамлекеттик жана муниципалдык маанидеги инфраструктуралык долборлорду өнүктүрүүнү колдоо жана тездетүү, инфраструктураны өнүктүрүү боюнча мамлекеттик жана муниципалдык кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын жогорулатуу максатында МЖӨ борбору түзүлгөн [6].

Кыргыз Республикасында мамлекеттик инвестициялык саясатты ишке ашыруу боюнча аткаруу бийлигинин мамлекеттик органы болуп Кыргыз Республикасынын Инвестицияларды илгерилетүү жана коргоо агенттиги саналат, ал чет өлкөлүк инвестицияларды тартууга көмөктөшөт жана эл аралык компанияларга Кыргыз Республикасында инвестициялык мүмкүнчүлүктөрдү табууга көмөк көрсөтөт.

Кыргыз Республикасынын Инвестицияларды илгерилетүү жана коргоо боюнча агенттигинин негизги милдеттери болуп улуттук экономикага инвестицияларды тартуу жана стимулдаштыруу, иштеп жаткан жана потенциалдуу экспорттоочуларга өз продукцияларын тышкы рынокторго чыгарууга көмөк көрсөтүү болуп саналат. Бул агенттик өлкөдөгү атаандаштык артыкчылыктарга ээ болгон туризм, жеңил жана агроөнөр жай, маалыматтык-коммуникациялык технологиялар, энергиянын кайра жаралуучу булактары сыяктуу тармактарга басым жасайт [7].

Жыйынтык. Демек, инвестициялык климат өлкөнүн экономикасына инвестиция тартууда маанилүү роль ойногон факторлордун жыйындысы катары түшүндүрүлөт. Инвесторлор үчүн жагымдуу климат – бул туруктуу саясий абал, ачык-айкын мыйзамдык база, орточо салык ставкасы жана жагымдуу жеңилдиктер болуп саналат.

Ошондуктан, тышкы инвестициялык ресурстарды тартуу үчүн мамлекеттик инвестициялык саясатты активдештирүү үзгүлтүксүз жүргүзүлүшү керек. Бирок, мамлекеттин инвестициялык саясатын түп-тамырынан бери кайра куруусуз бул көйгөйдү чечүү мүмкүн эмес. Ушуга байланыштуу инвестициялык саясаттын максаттарын аныктоо, анын структурасын жана артыкчылыктарын өзгөртүү үчүн мындан аркы теориялык иштеп чыгуулар талап кылынат, эң негизгиси топтолгон позитивдүү маалыматтарды кеңири пайдалануу менен инвестициянын жаңы формаларын, чет элдик ыкмаларды жана булактарды негиздөө жана мамлекетке сунуштоо зарыл.

Адабияттар тизмеси

1. Мааданбекова М.Ж., Байгубатова Н.М. Инвестиционная политика Кыргызской Республики и пути ее совершенствования // Экономика: вчера, сегодня,завтра. 2019. Том 9. № 12А. С. 154-161. DOI: 10.34670/AR.2020.92.12.047
2. Мааданбекова М.Ж. Эффективность использования иностранных инвестиций в Кыргызской Республике // Вестник КГУСТА. 2016 № 3(53).-С. 93-98.
3. Инвестиции в Кыргызской Республике 2016-2020.- Б.: Нацстатком Кырг. Респ., 2021.-10с.
4. Кыргызстан в цифрах.- Б.: Нацстатком Кырг. Респ., 2021.
5. Национальная стратегия развития Кыргызской Республики на 2018-2040 годы. Бишкек 2018 год <http://donors.kg/ru/strategiya/5173-natsionalnaya-strategiya-razvitiya-kyrgyzskoj-respubliki-na-2018-2040-gody>
6. Основные итоги инвестиционной и строительной деятельности в 2020 году.- Б.: Нацстатком Кырг. Респ., 2021.
7. <https://invest.gov.kg/> - инвестиционный портал Кыргызской Республики